

Schaktbestämmelser i Alingsås

Anvisningar och regelverk för grävning och
återställande på kommunal mark

Upprättades: 2020-08-18
Uppdaterades: 2026-05-22

Dokumentansvarig: Trafik- och parkenheten

Inledning

Dessa bestämmelser utgör en del av den samhällsservice som har till syfte att skapa tydliga förutsättningar för den som önskar gräva i kommunens gatumark och allmän platsmark. Tydligheten består i att entreprenören ska veta vad som åligger denna i ansvarsväg, samt att kostnader i samband med dess arbete ska bli kalkylerbart. Vidare är syftet att kommunen ska kunna säkerställa att kostnaderna för framtida underhåll inte ska drabba kommunen, utan bekostas av den som är ansvarig för grävarbetet i fråga.

Innehåll

1.	Begreppsförklaringar	4
2.	Innan arbetet startar	5
2.1	Ansökan om schakttillstånd	5
2.2	Ansökan om trafikanordningsplan och trafikföreskrift	5
	Trafikanordningsplan	5
	Trafikföreskrift.....	5
3.	Under arbetets gång.....	8
3.1	Krav på utförande markarbete	8
4.	Avslut och återställning	11
4.1	Avslutat arbete.....	11
4.2	Ansvar efter överlämnande	11
4.3	Återställning.....	12
4.4	Kostnader för framtida fördyrat underhåll	13
5	Principskiss återställning	14
6	Påföljd vid brister	16
7	Kontaktuppgifter.....	16
8	Vite.....	16

1. Begreppsförklaringar

APV	Kompetens inom Trafikverkets regelverk arbete på väg.
Arbetsområde	Område som tagits i anspråk för att utföra ett arbete och innefattar normalt ett inhägnat område eller ett område som avgränsats med trafikordningar.
Gång- och Cykelbana	Avser yta som är avsedd för cyklister och gångtrafikanter. Kan vara utformad som trottoar eller friliggande väg. Normalt 2,5–4 m bred.
Gräventreprenör	Avser den som söker grävtillståndet och ansvarar för arbetet.
Gångbana	Trottoar normalt ca 1–2,5 m bred som primärt ej är avsedd för annan användning än gångtrafik.
Köryta	Avser yta som primärt används av motortrafik men även i viss mån för cyklister och gångare om alternativ saknas i form av gångbana eller cykelväg.
Motveck	Avser motlut utmed gatan som har till syfte att leda bort dagvatten.
Trafikanordningar	Avser skyltar, avstängningsmaterial och skydd i form av buffertar, barriärer m.m.
Trafikanordningsplan	Avser en plan över hur arbetsområdet ska skyltas upp och skyddas, benämns även i förkortning som TA-plan. Generell TA-plan avser en plan som kan modifieras i mindre utsträckning efterhand. Utan att det nödvändigtvis innebär att entreprenören måste ansöka om ny vid mindre förändringar av arbetet.
Trafikföreskrift	Avser åtgärder vid vägarbeten som kräver särskilt tillstånd, till exempel hastighetsbegränsningar, parkeringsförbud och stannandeförbud.
Återställning	Arbete med att återställa exempelvis gata, grusyta, plattyta eller grönyta efter grävning.

2. Innan arbetet startar

2.1 Ansökan om schakttillstånd

Innan några arbeten, med undantag för akuta grävningar får påbörjas, ska gräventreprenören ha ansökt om och erhållit godkänt grävstillstånd. Alla ansökningar om grävstillstånd i Alingsås kommun görs via kommunens e-tjänst. Länk till [e-tjänst](#).

Planerad grävning

Ansökan om schakttillstånd skall göras senast 10 arbetsdagar innan före grävning påbörjas. För att få påbörja grävning ska ansökan vara godkänd med bild på hur området ser ut innan arbeten påbörjas. Arbeten som påverkar busstrafiken tidsmässigt skall anmälas senast 25 dagar innan.

Akut grävning

För ledningsägare som behöver utföra akuta grävningar ska schakttillstånd sökas i Isyroad så snart som möjligt, dock senast nästkommande arbetsdag. Med akut grävning avses åtgärd som syftar till att avhjälpa läckande ledning, kabelbrott, avloppsstopp eller liknande arbeten av akut karaktär.

2.2 Ansökan om trafikordningsplan och trafikföreskrift

Innan några arbeten får påbörjas ska entreprenören ha ansökt och erhållit godkänd TA-plan och eventuell tillfällig trafikföreskrift.

Trafikanordningsplan

Ansökan om TA-plan bifogas i ansökan om schakttillstånd. Kommunen kan vid vissa typer av arbeten välja att godkänna en generell TA-plan. Dessa ges mycket restriktivt och ställer höga krav på efterlevnad hos den sökande. Trafikanordningsplanen ska vara aktuell under hela arbetets gång och kan således behöva uppdateras om förutsättningarna ändras. Trafikanordningsplan söks via kommunens e-tjänst. Länk till [e-tjänst](#). Om man ritar egen TA plan så ska man använda följande [Kartunderlag](#) dock ej ortofoto.

Till grund och för utformningen av TA-planen/trafikföreskriften gäller SKR handbok "Gatuarbete i tätort".

Trafikföreskrift

Vid all skyltning som förbjuder eller påbjuder något utmed kommunens gator ska väghållaren utfärda en tillfällig lokal trafikföreskrift som reglerar utmärkningen på platsen. Det kan handla om t.ex. parkeringsförbud, förbud mot genomfart eller sänkning av vägens hastighet. Det åligger sökande att tillse att den skyltningen som man ställer ut följer de regler för hur rätt skyltning ska utföras i samband med en LTF.

2.3 Förutsättningar för arbetets utförande

Information

Vid planerade arbeten ska berörda parter såsom boende, näringsidkare och fastighetsägare som kan påverkas av grävarbeten informeras av gräventreprenören. Dessa ska informeras senast 14 dagar innan arbetets påbörjan.

Räddningstjänst, ambulans, polis och kollektivtrafik underrättas av entreprenör.

Beroende på arbetets omfattning kan krav på minst två informationsskyltar (J2) komma att ställas. Skylten ska sättas upp senast 2 veckor innan arbetet påbörjas. Den ska sedan sitta uppe tills entreprenörens arbete är slutfört. Skylten ska innehålla information om:

- Arbetets art och påverkan
- När arbetet beräknas starta samt vara klart

Kontroll av förutsättningar

Innan arbetet får påbörjas är sökande ansvarig för att skaffa sig full kännedom om de befintliga förutsättningar som råder på platsen. Sökande ska undersöka och dokumentera befintligt skick på arbetsplatsen samt intilliggande markanläggningar, byggnader och träd med mera. Sökande ska redovisa foto i samband med ansökan. Foto är också ett krav i samband med akuta grävningar.

Vid behov kan parterna kalla till syn innan arbetets påbörjan.

Entreprenören bär ansvaret för att förvissa sig om förutsättningar så som befintliga ledningars läge, samt övrigt som kan ha betydelse för framkomligheten och kommunens normala drift.

Begäran om ledningsanvisning/kabelanvisning ska göras på Ledningskollen när arbetet omfattar schaktningsarbeten, oavsett schaktdjup.

Arbetsplatsens disposition

I ansökan ska den som söker schakttillstånd visa hur arbetsplatsen ska användas. Det ska framgå hur arbetsplatsen ska stängas av för att säkerställa ett säkert och effektivt utförande i arbetets olika faser. Markupplåtelse skall sökas av entreprenör. Utformningen av arbetsplatsen ska särskilt beakta säkerheten för såväl egen personal som tredje man.

Renhållning och vinterväghållning

Entreprenören ansvarar för den renhållning och vinterväghållning som krävs inom och i anslutning till arbetsområdet. Entreprenören ska tillse att upplåtet och angränsande område hålls rent från spill av grus och lera etcetera. Med vinterväghållning menas snöröjning och halkbekämpning.

Tillstånd

I vissa fall kan det krävas tillstånd utöver schakttillstånd. Det kan till exempel handla om tillstånd från länsstyrelse, polis eller kommun. Det åligger sökande att skaffa samt bekosta erforderliga tillstånd från respektive myndighet.

Kostnader

Den som ansöker om schakt- och TA-plantillstånd svarar för alla kostnader som arbetet ger upphov till. Avgifter tas ut av kommunen för handläggning av tillstånd, tillägg för framtida underhåll, besiktning samt där så sker för avvikelser mot ställda villkor.

För gällande taxor, se bilaga ” Taxa för handläggning av trafikanordningsplaner och grävttillstånd i Alingsås kommun vid utnyttjande av kommunal gatumiljö”. Länk till [taxor](#).

Trafik och skyltning

Alla anordningar för trafiken skall utföras i enlighet med SKR´s handbok ”Gatuarbete i tätort” Särskilt ska fotgängares och cyklisters framkomlighet värnas.

Entreprenören ska säkerställa att gällande TA-planer följs. Därför ansvarar entreprenören för att sköta sina trafikanordningar dygnet runt.

Projektering

Entreprenör/ledningsägare ska svara för erforderlig projektering. Lednings läge remissas till berörda avdelningar i kommunen.

Miljö

Vid grävning ska lagar och regler enligt miljölagstiftning samt kommunala föreskrifter följas.

Om förorenade schaktmassor eller förorenad asfalt påträffas ska anmälan göras till kommunens miljöskydds-enhet utan dröjsmål, detta gäller även vid oljespill under arbetets gång. Generellt körs dessa massor till anläggning som är godkänd att hantera denna typ av schaktmassor eller asfalt. Entreprenören står för merkostnader för transport och tippavgifter.

Entreprenören ska värka för att minimera olägenheter som buller, damm och vibrationer.

Ordinarie arbetstid är vardagar 07.00-19.00, vid arbete utanför ordinarie arbetstid ska detta framgå tydligt i ansökan.

2.4 Kompetenskrav

Samtlig personal inklusive arbetsledning ska ha erforderlig utbildning för arbetet. Detta kan exempelvis vara APV med mera. Utbildningar ska kunna styrkas vid kontroll.

3. Under arbetets gång

3.1 Krav på utförande markarbete

Markarbeten vad gäller utförande, materialval och konstruktion ska utföras i enlighet med AMA-Anläggning 23 eller senare upplaga.

Massor ska vid uppgrävning hållas separerade i fraktioner och materialtyp om massorna avses användas för återfyllnad. Återfyllnad med tjälade massor är inte tillåtet.

Riven eller fräst asfalt transporteras till anläggning som är godkänd att hantera denna typ av avfall, entreprenören står för kostnaden.

Om markisolering förekommer ska den återanvändas vid återfyllning av schakten. Skadas isoleringen vid schakt ansvarar gräventreprenören för att införskaffa och lägga ut ny isolering med samma eller liknande egenskaper som befintlig.

Installationer ska skyddas, om demontering erfordras svarar entreprenören för detta samt återmontering. Kommunen ska informeras om detta innan demontering sker.

Avslutande lager av obundet material ska alltid utföras med nytt bärlagermaterial. Bärlagret justeras i nivå med överkant av befintligt bitumenbundet lager i väntan på återställning. Det nya bärlagret ska vara så tjockt att när asfalten är lagd finns 10 cm bärlager kvar under beläggningen. Bärlagertjockleken vid återfyllning kan alltså variera mellan 14–25 cm beroende på omkringliggande beläggningstjocklek. Se principskiss under avsnitt 5. Principskiss återställning (exempel 4).

I de fall kommunen anser att trafikmängden eller typen av trafik medför en högre belastning på den specifika gatan, ska entreprenören utan möjlighet till ersättning komplettera lagningen med provisorisk asfalt (framgår av schakttillståndet). Typen av asfalt kan vara kall eller varm. Mängden asfalt ska vara 100–125 kg/m².

Grävningar som utförs i gator under perioden 1/12 - 31/3 ska alltid provisoriskt förses med kall eller varm asfalt om inte kommunen uttryckligen påtalar annat.

Befintligt material såsom kantsten, gatsten, marksten och plattor som ska återanvändas hanteras av entreprenör till återställning. Eventuellt överblivet material ska enligt överenskommelse transporteras till Teknisk service, Sävelundsgatan 16, Alingsås. Kontakt tas med kommunen för anvisning om lagringsplats.

Vegetation

Våra träd är en långsiktig investering som har stor betydelse för stadens utseende, miljö och luftrening. Ska grävarbeten utföras i närheten av träd, naturmark eller annan vegetation ska kontakt tas med kommunen redan i projekterings-stadiet. Dessutom ska detta anges i ansökan.

Med vegetation avses anlagda gräsytor, buskar, rabatter och trädplanterade områden. Gräsytor kan exempelvis vara av följande slag: prydnadsgräsmatta, bruksgräsmatta, äng, slåtteryta m.m.

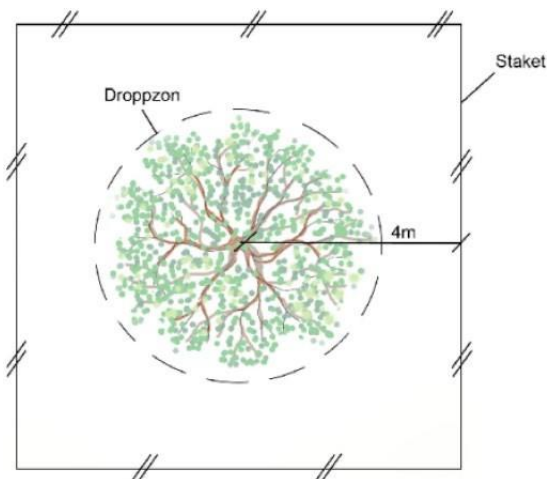
Med naturmark avses skogbevuxen naturmark samt ängs- och hagmarker.

För att begränsa skador på planteringar och därmed även lagnings- och återplanteringsbehovet, ska arbetsområdet begränsas till det allra nödvändigaste. Arbetsområdets avgränsning ska ske i samråd med trafik- och parkenheten innan arbetet påbörjas. Transporter och upplag är inte tillåtna utanför överenskommet arbetsområde.

Etablerade buskplanteringar och rabatter bör undvikas.

För att säkra trädens fortlevnad och undvika säkerhetsrisker ska schaktningar inte ske närmare träd än utanför trädens dropplinje dvs. trädkronans yttersta linje. Om detta inte kan undvikas, till exempel på grund av befintliga kablar i marken, ska samråd ske med Alingsås kommun innan grävarbetet påbörjas.

Läs mer i riktlinjer för arbeten i grönytor på kommunens hemsida: <https://municipio.alingsas.se/wp-content/uploads/networks/1/sites/2/2020/08/Riktlinjer-f%C3%B6r-arbete-i-och-omkring-tr%C3%A4ds-skyddszon-1.pdf>

Exempel på upprättad skyddszon runt träd.

Bild: Standard för skyddande av träd vid byggnation 2.0 Rapport 2018:02, SLU

3.2 Ansvar för arbetsområdet

Entreprenören ansvarar för att arbetsplatsen uppfyller kraven på en säker arbetsmiljö för dem som jobbar, vistas i närheten av eller passerar arbetsplatsen. Inget arbete får bedrivas utanför arbetsområdet och material ska inrymmas i arbetsområdet.

Om allmän platsmark utanför vägområdet, så som grönytor eller parkeringar önskas tas i anspråk för projektet ska ansökan om begagnande av offentlig plats göras hos Polismyndigheten.

3.3 Kontroll och tillhandahållande av handlingar

Kommunen kan komma att utföra kontroller på arbetsplatsen avseende trafikanordningar, arbetsmiljö och övriga tillstånd.

Det är alltid entreprenörens ansvar att ansöka om nytt grävtillstånd i de fallen som beräknat start- och slutdatum av arbetet inte stämmer eller har förändrats. Om arbetet utförs utanför tider som angivits i schakttillståndet räknas det som avsaknad av godkänt schakttillstånd.

Följande handlingar ska finnas tillgängliga i direkt anslutning till arbetsplatsen: Digitalt är ok

- Godkänt schakttillstånd.
- Godkänd TA-plan och ev. Trafikföreskrift.
- Arbetsmiljöplan samt riskanalys.
- Besiktningsintyg för besiktningspliktiga maskiner och utrustningar.

4. Avslut och återställning

4.1 Avslutat arbete

Entreprenören ska senast nästkommande vardag efter färdigställande anmäla detta i [e-tjänsten](#) med bild på utförd återställning inklusive uppmätning.

Besiktning av utfört arbete

Efter arbetets avslutande ska området snarast besiktigas. Vid besiktningstillfället ska området vara helt återställt. Vegetationen ska vara väl etablerad vid besiktningstillfället, annars besiktigas det senare.

Datum för när arbetena är klara för slutbesiktning ska om möjligt anges i schaktansökan, kostnad för besiktningsman kan tillkomma för entreprenören. Alingsås kommun kallar till besiktning vid behov.

Besiktningen avser säkerställa att arbetet har utförts på ett fackmässigt sätt med sin grund i AMA Anläggning 23 eller senare version och enligt instruktioner i denna handling. Vid upptäckande av brister förlängs tiden som entreprenören är ansvarig för lagningen och den tiden enligt punkt 4.3 börjar gälla först efter att felen är avhjälpna.

Gräventreprenören ska infinna sig inom 7 kalenderdagar för att åtgärda bristerna, Om inget annat avtalas med tillståndsgivaren. Om bristerna är av sådan karaktär att dom innebär en säkerhetsrisk för bilister, cyklister eller gångtrafikanter ska dessa åtgärdas omgående. Vid icke åtgärdade punkter eller att entreprenör inte återställer sitt arbete efter påtalade anmärkningar så har kommunen rätta att utföra detta på entreprenörens bekostnad.

4.2 Ansvar efter överlämnande

Mellan 1 april – 30 november

Under förutsättning att gräventreprenören har utfört överlämnandet på ett korrekt sätt (enl. 3.1 och 4.1) gäller att gräventreprenören ansvarar för lagningen inklusive erforderlig tillsyn som längst 60 dagar efter överlämnande. Ansvaret innefattar att ytorna ska hållas funktionsdugliga och att de vid behov märks ut med X3 sidomarkeringskärm.

Behöver ytan spärras av ombesörjer gräventreprenören även detta.

Mellan 1 december – 31 mars

Under förutsättning att gräventreprenören har utfört överlämnandet på ett korrekt sätt (enl. 3.1 och 4.1), gäller att gräventreprenören ansvarar för lagningen till 31 mars. Ansvaret innefattar att ytorna ska hållas funktionsdugliga och att dom vid behov märks ut med X3 sidomarkeringskärm.

Behöver ytan spärras av ombesörjer gräventreprenören även detta.

Garantitid och garantibesiktning

Garantitiden är 5 år för entreprenörens arbetsprestation samt material och varor.

Före utgången av garantitid verkställs garantibesiktning om parterna inte överenskommer om annat. Faktisk kostnad för besiktningsman kan tillkomma vid större besiktningar.

Dokumentation

Alla förändringar som innebär att läge för ledning, kabel eller andra anordningar ändras ska mätas in. All mätning sker enligt koordinatsystem *SWEREF 99 12 00 och höjdsystem RH2000*. Om detta inte görs och problem hänfört till detta uppstår, ska entreprenören bekosta den skada som orsakats härigenom.

Den som gräver i kommunen skall utföra egenkontroller på utfört arbete. Denna dokumentation ska på anmodan kunna delges väghållaren.

4.3 Återställning

Entreprenören ansvarar alltid för återfyllning och uppbyggnad av väggropp. Återställning av asfalt, plattor, gatsten, marksten, kantsten och grönytor utförs av entreprenören. Alla återställningsarbeten ska utföras enligt AMA anläggning 23.

Principer för återställning av asfaltsbeläggning

Allt beläggningsarbete ska utföras med minsta möjliga antalet skarvar. Asfaltskanter ska skäras raka i kvadratisk eller rektangulär form. Snittet ska generellt göras minst 50 cm utanför schaktkant samt följa gatans huvudlinje. Skärning av asfaltskanter ska utföras på ett sådant sätt att jämn anslutning mot omkringliggande lager erhålls samt att lös och skadad asfalt tas bort.

Körbanor

Vid återställning av körbanor återställs hela körfältets bredd om inget annat framgår av tillståndet. Om tjockleken på befintlig beläggning underskrider 40 mm återställs ytan med 100 kg/m² asfalt. Om tjockleken på beläggningsen överskrider 40 mm, tillkommer asfalt till befintlig tjocklek men maximalt 150 mm.

Likvärdiga asfaltssorter ska användas. Vilka sorter som anses likvärdigt beslutar kommunen. Se principskiss under avsnitt 5. Principskiss återställning.

Gång- och cykelbanor

Efter grävning i gång- och cykelbanor ska hela bredden återställas.

Om tjockleken på befintlig beläggning underskrider 40 mm återställs ytan med 100 kg/m² asfalt. Om tjockleken på beläggningsen överskrider 40 mm, tillkommer asfalt till befintlig tjocklek men maximalt 85 mm. Likvärdiga asfaltssorter ska användas. Vilka sorter som anses likvärdigt beslutar kommunen.

Se principskiss under avsnitt 5. Principskiss återställning.

Beläggning av plattor/natursten

Vid beläggning av t.ex. betongmarkplattor och gatsten läggs hela schaktets yta om samt ytterligare minst 50 cm utanför uppbruten yta.

Grönytor

Grönytor ska återställas till befintligt skick. Planteringar som tagits bort ska ersättas med nya om de inte förvarats på sådant sätt att de överlever en återplantering. Vid återställning av gräsytor ska ett lager om minst 15 cm fukthållande jord finnas. Grässådd ska ske på ett lager av minst 10 cm matjord. Inga stenar, rötter eller grenar får vara synliga.

Se principskiss under avsnitt 5. Principskiss återställning

Vägmarkeringar och övriga installationer.

Vägmarkeringar ska återställas likt tidigare om inget annat avtalats. Övriga installationer ska skyddas, om demontering erfordras svarar sökande för detta samt återmontering.

4.4 Kostnader för framtida fördyrat underhåll

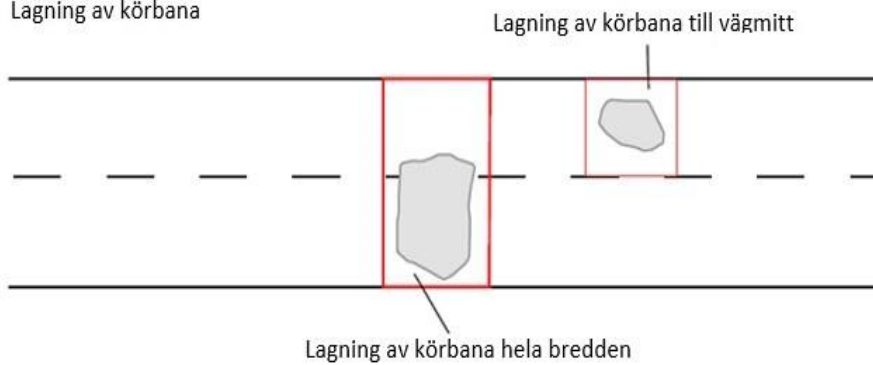
Kostnaden för framtida fördyrat underhåll tas ut enligt gällande taxa.

Vid återställning större än 501 m² kan avsteg göras från debitering av framtida underhåll. Detta är endast aktuellt då kommunen bedömer att återställningen inte påverkar kommunens underhållskostnader. Det åligger ledningsägare att framföra önskemål om detta i samband med ansökan om gräv tillstånd. [Länk till taxor.](#)

5 Principskiss återställning

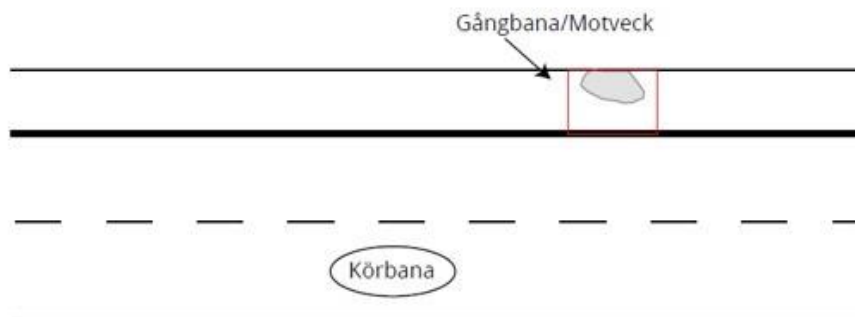
Exempel 1

Lagning av körbana

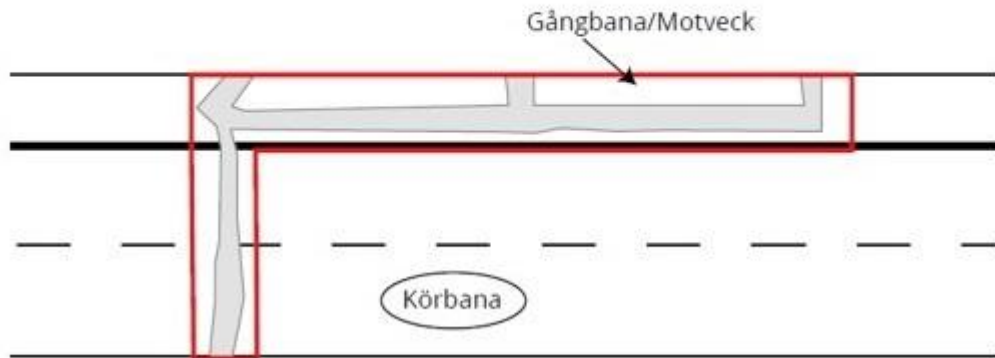
Exempel 2

Mindre lagning av gångbana / motveck

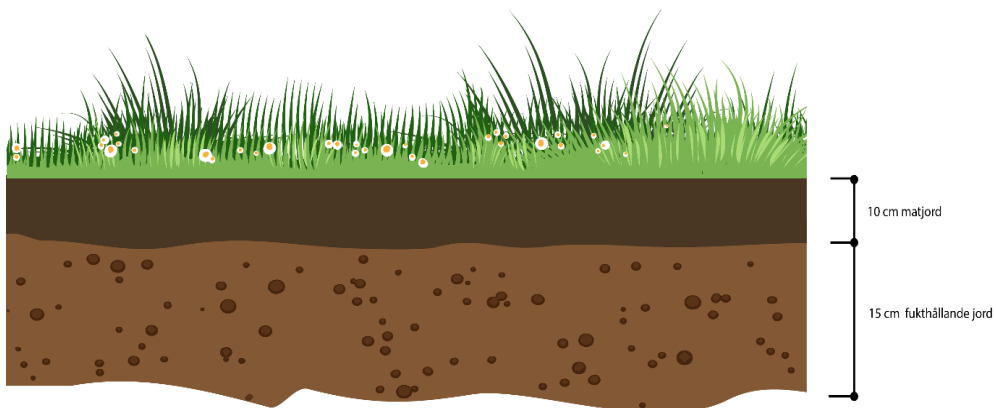

Exempel 3

Större lagning på gångbana / motveck
samt stick över körbana

Exempel 4

Tjocklek nytt bärlager vid återställning

6 Påföljd vid brister

Vite

För arbete utan godkänt grävstillstånd och/eller trafikordningsplan tas vite ut. Det beror på att grävning och schaktning kan påverka trafikflöden, trafiksäkerhet, framkomlighet och att gator skadas. Vite kopplat till grävstillstånd och trafikordningsplan tas också ut om anmärkning inte följs. Flera viteskostnader kan tas ut om felen är av den karaktären.

För vitesbelopp se avsnitt 8.

Avbrytande av arbete

Om arbetsmiljörisiker eller risker för tredje man upptäcks förbehåller sig Alingsås kommun rätten att avbryta arbetet.

Arbetet kan även komma att avbrytas om inte kraven i denna handling uppfylls.

När felen har avhjälpats och ett skriftligt godkännande inhämtats får arbetet återupptas.

Entreprenören ska själv stå för eventuella kostnader som kan härledas till stillestånd på grund av beordrat stopp.

7 Kontaktuppgifter

Alingsås kommun

Trafik och park

Besöksadress: Kungsgatan 4, 441 30 Alingsås

Tel: 0322-616 000

trafik@alingsas.se

www.alingsas.se

8 Vite

Vite

Se [taxa](https://municipio.alingsas.se/wp-content/uploads/networks/1/sites/2/2024/11/taxa-for-trafikanordningsplaner-och-gravtillstand-2025.pdf) (<https://municipio.alingsas.se/wp-content/uploads/networks/1/sites/2/2024/11/taxa-for-trafikanordningsplaner-och-gravtillstand-2025.pdf>)